

Den 24. juni 2024

Pressemeddelelse fra Landbrug & Fødevarer

Historisk aftale med markante aftryk fra landbruget

Der er underskrevet en aftale mellem alle parter i den grønne trepart. Aftalen rummer store kompromiser, men også 'altafgørende aftryk' fra Landbrug & Fødevarer, lyder det fra formand, Søren Søndergaard.

I dag er treparten nået til enighed om en historisk aftale, der definerer de politiske rammer for den grønne omstilling af fødevarerhvervet, og som får indflydelse på Danmarkskortet i fremtiden. Den historiske aftale samler for første gang i nyere tid en lang række parter på tværs af landbrug- og miljøområdet.

- Det er en aftale, som er epokegørende for Danmarks klimaindsats og for vores fælles natur. Og det er en aftale, som sætter rammerne for dansk landbrug og Danmarks fødevarerproduktion i mange år frem. Netop derfor har det været vigtigt for os at være med ved bordet hele vejen, siger formand for Landbrug & Fødevarer Søren Søndergaard.

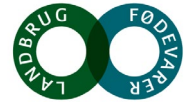
Formanden lægger ikke skjul på, at forhandlingerne har været meget komplicerede. Derfor har treparten forhandlet intenst lige til det sidste.

- Der er tale om store og svære kompromiser. Det var en forudsætning for at være med i treparten i første omgang, og det har vi været indstillet på. Men vi har også fået reel indflydelse og sat markante aftryk, der bliver afgørende for Danmarks fremtidige fødevarerproduktion og de kommende generationer af landmænd, siger Søren Søndergaard.

Aftalen øger klarheden, når det kommer til væsentlige dele af landmændenes rammevilkår.

- Landmænd og virksomheder i fødevarerhvervet har ventet og ventet. Først på en ekspertgruppe og senest på treparten. I mange måneder har vores medlemmer sovet med det ene øje på klem. Velvidende at vores rammevilkår stod over for store forandringer. Undervejs har vi set en polariseret debat – og det på trods af danskernes generelle opbakning og tillid til vores erhverv. Nu er ventetiden ovre og vi får nu markant større sikkerhed, når det kommer til vores rammevilkår, lyder det fra formanden.

Blandt de centrale elementer i aftalen er en lokalt forankret tilgang til arealforvaltning, en arealfond på ca. 40 milliarder kroner, en struktur for hurtigere godkendelse af flere virkemidler, en CO2e-afgift på landbruget, en ny tilgang til arbejdet med vandmiljø og mere skov, natur og biodiversitet. Derudover er der i aftalen et vigtigt fokus på blandt andet generationsskifte, konkurrenceevne og et internationalt udsyn.

Afgift med vigtige nuancer

Blandt de vigtige aftryk fra Landbrug & Fødevarer fremhæver formanden, at CO₂e-afgiften er gået fra at være en tikkende bombe under dansk landbrug, danske arbejdspladser og tilværelsen i landdistrikterne – til nu at være langt mere tålelig.

- En CO₂e-afgift må aldrig forhindre den klimaeffektive danske landmand i at producere og investere i fremtiden. Det har været absolut afgørende for os. Vi skal blive ved med at udvikle vores fødevarerproduktion og gøre den stadig mere bæredygtig - både den animalske og den plantebaserede. Kun sådan kan vi nå Danmarks klimamål og samtidig gøre en reel forskel for klimaet globalt, siger Søren Søndergaard.

Landbrug & Fødevarer har brugt mange kræfter på at få en struktur bygget op om afgiften, så klimateknologi kan tages hurtigere i brug, så det er muligt at undgå afgiften, hvis man benytter relevante klimavirkemidler på sin bedrift.

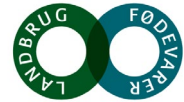
- Ideen om en afgift, er ikke noget, der er groet hos os. Men det er lykket os – mod alle odds - at få en afgiftsmodel, hvor den landmand, der gør brug af godkendte og økonomiske bæredygtige klimaløsninger, helt kan undgå afgiften. Det er ubetinget det vigtigste, siger Søren Søndergaard og fortsætter:
- Samtidig har vi fået slået fast, at klimaløsninger skal godkendes og udbredes hurtigere, og at vi skal luge ud i bureaukrati, der forsinket klimahandling. Der skal også være et fagligt udgangspunkt for, hvordan man udarbejder klimaregnskaber på bedriftsniveau. Vel at mærke inden, at en afgift kan indføres.

Afgiften vil blive indført fra 2030. Inden da skal strukturen være moden. Med et bundfradrag taler vi om en faktisk afgift på 120 kroner per ton CO₂ i 2030 og 300 kroner i 2035, som dog ikke vil blive opkrævet hos den klimaeffektive landmand. Afgiften rummer et genbesøg, der gør, at afgiften ikke nødvendigvis stiger efter 2032. Først skal man vurdere, om der er tilpas mange virkemidler, om konkurrenceevnen påvirkes og så skal der kigges på indfrielse af erhvervets klimamålsætninger og om der er en EU-regulering på vej. I aftalen fremgår det også, at en afgift ikke må stille dansk landbrug dårligere i den internationale konkurrence.

Flere udfordringer skal løses på samme hektar

Foruden at se på den grønne omstilling og udformningen af en klimaregulering på landbruget, har treparten også haft til opgave at se på arealanvendelsen i Danmark. De politiske ambitioner er mange og alene i regeringsgrundlaget er der omtalt flere hundredtusinder af hektar til formål såsom vedvarende energi, natur og skov.

- Vi har sikret en tilgang i aftalen, hvor man nu løser flere udfordringer på én gang. Det har været et vigtigt princip for os. Den samme hektar skal bidrage til flere ting. Ellers har vi simpelthen ikke plads tilbage til fødevarerproduktion. Når vi for eksempel skal rejse skov, skal det gøres et sted, hvor det både har effekt for klima, biodiversitet og vandmiljø. Netop den logik er blevet et fundamentalt princip i aftalen takket være L&F, fastslår Søren Søndergaard.

For at sikre en sammenhængende indsats og tilhørende finansiering etablerer man Danmarks Grønne Arealfond. Arealfonden bliver en paraply for eksisterende og nye ordninger relateret til klima, vandmiljø, natur og biodiversitet. Fonden skal blandt andet sigte mod en arealforvaltning, der afbøder de erhvervsøkonomiske konsekvenser for dansk landbrug.

Lokal tilgang gennemsyrrer aftalen

På tværs af alle aftaleelementer om arealforvaltning gælder det, at man tager udgangspunkt i en lokal tilgang, når projekter og tiltag skal sættes i gang.

- En lokal tilgang er afgørende for, at vi lykkes med vores ambitioner. Derfor har vi kæmpet den tilgang ind i alle dele af aftalen. Vi ved, at landmændene gerne vil bidrage og det lokale udgangspunkt er noget, vi har kæmpet for siden dag et.

Lokale aktører er f.eks. kommuner, lokale kystvandråd, lodsejere og udtagningskonsulenter.

- Det er de lokale eksperter, vi nu får i spil, når der skal laves planer for et givent område. Frem for skrivebordsløsninger og centralisering. For uanset hvor velmenende, man er i det københavnske embedsværk, så er det nu engang de lokale aktører, der ved mest. Og som i øvrigt har vist sig mest handlekraftige, siger Søren Søndergaard.

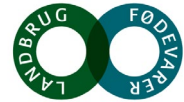
Aftalen adresserer også udfordringerne med kvælstofudvaskning fra de danske arealer. For på trods af at udledningen fra landbruget har været stabil de seneste ti år, er vandmiljøet i dårlig tilstand mange steder. Og ikke mindst i forhold til vandmiljøet bliver den lokale tilgang altafgørende.

- Vi er tilfredse med, at den lokale indsats styrkes og at vandmiljømålene skal nås med kollektive virkemidler, herunder skov og vådområder. Vi har alle en stor interesse i et bedre vandmiljø. Det er en bunden opgave, for ligesom landbrug er en del af Danmarks DNA, så er sunde farvande det også, siger Søren Søndergaard.

Arealomlægninger skal drives lokalt, så kommuner, landbrugsforeninger og andre lokale interessenter skal lave lokale helhedsplaner for omlægningen på baggrund af frivillighed og fuld erstatning til lodsejere for værditab. Kommunerne får ansvaret for at koordinere og drive omlægningsprocesser lokalt.

På kort sigt bliver det ifølge aftalen nødvendigt at øge den målrettede regulering i 2027 de steder, hvor de nødvendige arealomlægninger ikke er ved at blive realiseret. Det vil være midlertidigt, indtil arealomlægningerne er på plads.

- Der er ingen tvivl om, at det her nogle steder bliver rigtig svært. Vi kommer ikke uden om, at der for en periode vil være øget regulering visse steder. Men på sigt skal målene nås ved at bruge andre hektar end dem, hvor vi producerer fødevarer, siger Søren Søndergaard.

Et lille land med internationalt udsyn

I aftalen fremgår det også, at parterne ønsker at løfte bæredygtighedsdagsordenen på internationalt niveau. Det er afgørende for, at dansk landbrug kan udvikle og inspirere resten af verden med grønne løsninger.

- Vi er jo kun et foregangsland, hvis der rent faktisk er nogen, der følger efter. Efterspørgslen på fødevarer stiger globalt, og samtidig er det en bunden opgave, at de fødevarer produceres mere bæredygtigt. Derfor skal vi værne om vores konkurrenceevne. Blandt andet ved at løfte klimaindsatsen på europæisk plan, siger Søren Søndergaard.

Aftalen siger f.eks., at der skal arbejdes for en fælleseuropæisk regulering af landbrugets udledninger, i videst muligt omfang gennem kvotehandel (ETS). Hvis der på EU-niveau sker en samlet klimaregulering af landbrugssektoren, vil man tilpasse den nationale regulering.

- Hvis vi vil rykke procenter frem for promiller hvad angår klimaet, så er det fortsat en EU-løsning, der vil være mest effektiv. Derfor er det vigtigt, at Danmark er klar til at lægge sig i et europæisk spor, når det opstår.

Aftalen omfavner Danmark som et landbrugsland, Derfor vil regeringen iværksætte arbejdet med en vækstplan, så Danmark også i fremtiden har en stærk, konkurrencedygtig og udviklingsorienteret landbrugs- og fødevareresektor.

- Måden, vi producerer fødevarer på, ændrer sig hele tiden. Det skal vi være rustet til. En vækstplan er med til at cementere vores position, som det bedste land i verden, når det kommer til produktion af fødevarer, siger Søren Søndergaard.

Plads til kommende generationer

Aftalen er godt nyt for de landbrug, der i de kommende år skal overdrages til den næste generation. Regeringen forpligter sig nemlig på at undersøge, hvordan vi konkret skaber bedre forudsætninger for de unge, der drømmer om at blive selvstændige landmænd.

- Optaget på landets landbrugsskoler er rekordhøjt. De unge mennesker skal fortsat kunne se en attraktiv fremtid og karriere i vores erhverv. En del af det handler om den grønne omstilling. Og en del af det handler om at skabe rammer, så de unge rent faktisk har råd til at investere og udvikle landbruget. Som der også står i aftalen: "Særligt unge landmænd har brug for stabile rammevilkår en generation frem", siger Søren Søndergaard.

De kommende generationer har fyldt for formanden.

- Jeg har generelt tænkt meget på den kommende generation i det her forløb. At vi skylder dem at søge indflydelse og tage ansvar. Også selvom det er svært. Ellers ser de ind i en fremtid, hvor konkurrencevilkårene er umulige, og hvor vores erhverv forbliver en politisk kastebold, mens grøfterne graves dybere mellem land og by. Det er der ingen, der kan være tjent med, siger Søren Søndergaard.

Den grønne trepart består af regeringen, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Fødevarerforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og Kommunernes Landsforening.